

HORTUS
TER SAKSEN
PLANTEN TUINEN NATUUR

HORTUS TER SAKSEN vzw

Hortus ter Saksen vzw is een vereniging van enthousiaste vrijwilligers met een liefde voor planten, tuinen en natuur. Rond deze thema's organiseren wij verschillende activiteiten die vaak in en om Hof ter Saksen doorgaan. Dit gemeentelijk park in Beveren is een bijzonder, gezellig en mooi park met een rijke geschiedenis en een grote verscheidenheid aan planten. Dé ideale uitvalbasis voor onze vzw.

Wat bieden wij?

- Cursussen, voordrachten en geleide wandelingen geanimeerd door gepassioneerde sprekers.
- Jaarlijks wordt een meerdaagse tuinenreis op touw gezet.
- Houd je het liever bij één dagje? Doorheen het jaar worden meerdere daguitstappen georganiseerd. Lekker rondsletteren met een bekwame gids.
- Voor de lustige wandelaars organiseren we maandelijks onze natuurtochten waar je door diverse landschappen wandelt.

Benieuwd naar ons programma?

www.hortus-ter-saksen.be; Facebook en Instagram.

Bovendien kan je vanaf april tot eind oktober genieten van **onze Hortus tuincafeteria 'De Orangerie'** in Hof ter Saksen. Deze is elke woensdag, zon- en feestdag geopend van 14 tot 18 u. Hier ontvangen en bedienen onze Hortus-tappers en de mensen van zorginstellingen 'De Stroom' en 'De Bron' iedereen met veel warmte. Kom gerust genieten van dit mooie park met een drankje. Tuin- en natuurbeleving ten top!

Dit allemaal om onze passie voor planten, tuinen en natuur te delen en zo meer aandacht te creëren voor tuincultuur en natuur.

Wij verwelkomen iedereen in onze vzw en dit zonder lidgelden. Zin om mee te werken aan onze missie: info@hortus-ter-saksen.be

Wij stellen onze brochure met veel zorg samen. Toch een foutje gevonden of geen bronvermelding? Wil je iets uit onze brochure overnemen? Contacteer ons op info@hortus-ter-saksen.be

Coverfoto: Ginkgo biloba in Parc de Schoppenwihir (François Seghers tijdens tuinenreis Elzas - Vogezen)

VOORZITTERSWOORDJE

Beste Hortusvrienden,

Onze natuur staat er in volle glorie bij. Niet alles en iedereen is gelukkig met de vele regen, maar onze slogan 'liefde voor planten, tuinen en natuur' indachtig, zetten we onze roze bril op. Liefde is geven en nemen in goede en kwade dagen. Maar natuur is niet enkel emotie, Simon ontdekt wiskundige elementen. Benieuwd? Neem een kijkje op de laatste bladzijden.

Met trots geef ik jullie een inkijk op onze cijfers van 2023: met 29 werkende leden richtten we 39 activiteiten in, waaraan in het totaal 1510 mensen deelnamen. Wie onze activiteiten volgt, weet dat we hiervoor een gevarieerd programma aanbieden.

Het tuincafé 'De Orangerie' hielden we 54 namiddagen open met 44 Hortusvrijwilligers en op woensdagen met de onvolprezen mensen van De Bron & De Stroom.

De komende maanden prikkelen we jullie zintuigen, helpen we jullie planten te vermeerderen, maken we wandelingen, reizen we...

Tijdens de natuurtochten bewandel je een uniek traject: 'Dwars door Vlaanderen op de 51ste breedtegraad'. Waarom de 51ste?

Dat kom je te weten bij Werner en Freddy!

Graag zet ik de spotlights op onze samenwerking met CC Ter Vesten. In oktober tonen we, in samenwerking met de Piet Stautkring, de documentaire 'The quest for Tonewood'. Een film voor natuur- én muziek-liefhebbers over de spannende zoektocht naar de ideale boom voor een vioolmaker.

Op 2 november ondersteunen we 'Microtopia, het CO₂ncert van de natuur' door Harmonieorkest Beveren in Ter Vesten. Het wordt een muzikale totaalbeleving opgehangen aan de natuur.

In januari '25 gaan we 'een jaar op stap' met cameraman en bioloog Pim Niesten, de drijvende kracht achter de film 'Onze natuur'. Hij vertelt over zijn werk en toont fragmenten uit zijn beeldarchief.

Geniet je van de tentoonstelling met blauwdrukken in Ter Vesten? Kom zelf blauwdrukken maken op 20 februari '25 in de orangerie.

We kondigen nu al aan dat we in de lente '25 Peter Berx aan het woord laten. Hij schreef met Lieven Scheire een boek over insecten.

Voor de activiteiten in Ter Vesten bestel je tickets via

<https://www.tervesten.be/nl>

Voor al onze andere activiteiten schrijf je in via info@hortus-ter-saksen.be

Etienne

PROGRAMMA HORTUS TER SAKSEN

Vermeerdering houtachtigen: 'Stekken' Zaterdag 14 september 2024, 14 – 16.30 u	p 5
Praktijk Fruit(zomer)snoei in de hoogstamboomgaard Zaterdag 21 september 2024, 14 – 16.30 u	p 6
Zintuigenactiviteit 'smaken': Noten, bessen, zaden Zaterdag 12 oktober 2024, 14 – 16 u	p 7
The Quest for Tonewood Woensdag 23 oktober 2024, 20 – 21.30 u Ter Vesten	p 8
Klimaatrobuuste bossen Zondag 27 oktober 2024, 14 – 16.30 u	p 9
Microtopia, het CO₂ncert van de natuur Zaterdag 2 november 2024, 20 – 22.30 u	p 10
Tuinenreis Parijs, VOLZET Zaterdag 9 november t.e.m. maandag 11 november 2024	p 11
Bomen met een verhaal, erfgoedbomen Dinsdag 19 november 2024, 20 – 22 u	p 12
Voorstelling Tuinenreis 2025: Noord-Wales Woensdag 28 november 2024, 20 – 22 u	p 13
Zintuigenactiviteit 'voelen, smaken': Verwarmende kruiden Zaterdag 7 december 2024, 14 - 16 u	p 14
Een jaar op stap door het wilde België met Pim Niesten Woensdag 15 januari 2025, 20 – 22 u Ter Vesten	p 15
Vermeerdering houtachtigen: 'Enten, hoe en waarom?' Dinsdag 4 februari 2025, 20 – 22 u	p 16
Vermeerdering houtachtigen: 'Praktijk enten' Zaterdag 8 februari 2025, 14 – 16 u	p 17
Botanische blauwdruk Donderdag 20 februari 2025, 20 - 22 u	p 18
Natuurtochten Zondag 1 sept, 6 okt, 10 nov, 1 dec 2024, 5 jan, 2 feb 2025	p 19
Aankondiging Peter Berx - Op insectensafari in eigen tuin en park Woensdag 9 april 2025, 20 - 21.30 u Ter Vesten	p 32

ACTIVITEITEN VAN N.E.C. - HOF TER SAKSEN EN ANDEREN

- Montmartre** p 23
Zondag 1 september 2024, 13 – 18 u
Organisatie: Kunst Montmartre i.s.m. Gemeente Beveren
- Een kopje ZEN, thema “Maanfestival / Midherfstfeest”** p 24
Woensdag 18 september 2024, 19 - 22 u
Organisatie: Toerisme Beveren i.s.m. NEC Hof ter Saksen
- Sapmobiel** p 24
Zaterdag 21 september 2024, 8 – 17 u
Organisatie: NEC Hof ter Saksen i.s.m. Frederic Lerouge
- Expo Sint-Janskunstvrienden** p 25
Zaterdag 21 en zondag 22 september 2024, 13.30 - 17.30 u
Zaterdag 28 en zondag 29 september 2024, 13.30 - 17.30 u
Organisatie: Sint-Janskunstvrienden
- Natuurexpo ‘Zaden op reis’** p 25
Woensdag 25 september – zondag 27 oktober 2024, 9 – 18 u
Organisatie: NEC Hof ter Saksen
- Sint-Maartentocht** p 27
Vrijdag 8 november 2024, vertrek tussen 18 en 22 u
Organisatie: Gemeente Beveren
- Inspiratiesessie ‘6 principes van een klimaatgesprek’** p 27
Maandag 2 december 2024, 19.30 - 22 u
*Organisatie: Avansa i.s.m. cultuur-, milieu- en natuurontwikkelingdienst
Gemeente Beveren*

Vermeerdering van houtachtigen: 'Stekken'

Zaterdag 14 september 2024, 14 - 16.30 u

Dit seizoen starten we een nieuwe reeks waarin we de vermeerdering van tuinplanten in detail bekijken. Tijdens deze workshops ga je zelf aan de slag zodat je daarna één en ander kan toepassen met de planten uit je eigen tuin. Vooraleer je start met de praktijk, krijg je telkens de nodige achtergrondkennis.

Jonge stek van Choisya

We beginnen onze reeks met 'het stekken'. Planten kan je vermeerderen door te zaaien, te scheuren, te enten...

Maar wanneer kies je om te stekken?

Wat zijn de voor- en nadelen? Wat heb je nodig? Hoe ga je te werk? Welk type stek kies je volgens de plantensoort en het seizoen?

Van groot belang is het verzorgen van de prille stekken. Het wordt je uitgelegd en je krijgt het allemaal te zien.

Daarna ga je zelf aan de slag en kan je tientallen stekken maken van diverse sierheesters. Je krijgt de gelegenheid de stekken te laten bewortelen in de serre van de school of om ze mee te nemen.

Je wordt begeleid door Guy Van Peteghem, teeltleider in de tuinbouwschool van Sint-Niklaas, dagdagelijks in de weer met het telen van een zeer divers assortiment fruit, groenten, bloemen en sierheesters voor de school.

Organisatie: Hortus ter Saksen vzw i.s.m. Tuinbouwschool Sint-Niklaas, Biotechnische en Sport

- *Spreker: Guy Van Peteghem, teeltleider*
- *Waar: serres van de school. Ingang rechtstreeks naar serres: Gentse baan 102, Sint-Niklaas, oprijden aan Total Energies*
- *Meebrengen: scherp mes*
- *Deelname: € 18 p.p. incl. drankje, alle materiaal en stekken*
- *Inschrijven noodzakelijk. Geef naam deelnemer(s) door via info@hortus-ter-saksen.be*
- *Inschrijving is pas definitief na overschrijven van € 18 p.p. op BE86 1030 5638 4350 van Hortus ter Saksen vzw met vermelding van: 'Stekken' en naam deelnemer(s)*

Praktijk Fruit(zomer)snoei in de hoogstamboomgaard, Hof ter Saksen

Zaterdag 21 september 2024, 14 - 16.30 u

De meeste mensen denken dat het beste seizoen om fruitbomen te snoeien de winter is. Maar dat hangt ervan af wat je met die snoei wil bereiken. Sommige ingrepen doe je namelijk beter in de zomer.

Zo reageren bomen veel minder sterk op zomersnoei, waardoor er na zware of achterstallige snoei minder waterscheuten groeien. Doordat de bomen in blad staan, kunnen de snoeiwonden onmiddellijk afgrendelen. Bovendien snoei je steenfruit het best na de oogst omwille van het risico op schimmelinfecties in de winter.

Begeleider Jan Van Bogaert kent de boomgaard op zijn duimpje, hij is al decennialang hoofdtuinier op het Hof ter Saksen en leert jou alle kneepjes van de zomersnoei.

Je steekt zelf de handen uit de mouwen om meteen de theorie in de praktijk om te zetten. Breng je eigen snoeimateriaal mee. Goed materiaal zorgt al voor de helft van het werk.

Organistie: Velt Waasland i.s.m. Hortus ter Saksen vzw

- Lesgever: Jan Van Bogaert, hoofdtuinier Hof ter Saksen
- Waar: Samenkomst binnenkoer hoeve Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren
- Deelname: € 8 p.p. incl. drankje
- Inschrijven is noodzakelijk. Geef naam deelnemer(s) door via info@hortus-ter-saksen.be
- Inschrijving is pas definitief na overschrijven van € 8 p.p. op BE86 1030 5638 4350 van Hortus ter Saksen vzw met vermelding van: 'Fruitsnoei' en naam deelnemer(s)

Zintuigenactiviteit 'Smaken': Noten, bessen en zaden

Zaterdag 12 oktober 2024, 14 - 16 u

In het Hof ter Saksen is op de binnenkoer van het hoevegebouw een zintuigentuin aangelegd. Hortus ter Saksen zet regelmatig een zintuig in de spotlights om zo de natuur te beleven.

Vandaag doen we dit met een wandeling in het najaar, de tijd van het jaar waarin de natuur zich begint terug te trekken en planten hun groeiseizoen afsluiten met noten, bessen en zaden.

We gaan met Caroline Tant, herboriste op zoek in de natuurtuin van het Hof ter Saksen, naar planten die vruchten dragen. We staan telkens stil bij hun heilzame eigenschappen.

We ontspannen met lekkernijen op basis van deze najaarsvruchten en kopjes verse fruitige thee, die we ter plaatse zetten en waarvan je kan proeven.

Breng dus zeker je drinkbeker mee ...

Je leert tijdens deze wandeling de planten beter kennen want Caroline leert ons hoe je ze kan verwerken tot smakelijke én gezonde theeën.

Je gaat naar huis met recepten om daarna zelf uit te proberen.

Organisatie: Hortus ter Saksen vzw

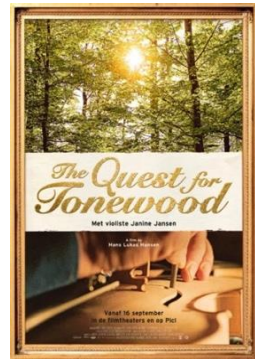
- *Begeleider: Caroline Tant, herboriste*
- *Waar: Afspraak op de binnenkoer van het Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren*
- *Deelname: € 12 p.p. incl. drankje, diverse theeën en recepten*
- *Inschrijven is noodzakelijk. Geef naam deelnemer(s) door via info@hortus-ter-saksen.be*
- *Inschrijving pas definitief na overschrijven van € 12 p.p. op BE86 1030 5638 4350 van Hortus ter Saksen vzw met vermelding van: 'Wandeling: Noten' en naam deelnemer(s)*

The Quest for Tonewood, de zoektocht naar het perfecte klankhout

Woensdag 23 oktober 2024, 20 - 21.30 u Ter Vesten

Deze documentaire film vertelt het verhaal van de jarenlange zoektocht van Gaspar Borchardt, een Italiaanse vioolbouwer, naar het perfecte hout om er een viool mee te bouwen.

Sinds hij in zijn jeugd door de eeuwenoude bossen van Bosnië zwierf is hij geobsedeerd door de gedachte om uit de perfect gegroeide stammen een viool te maken die de muzikant en de toehoorders in vervoering brengt.

We volgen hem tijdens zijn queeste en genieten ondertussen van de prachtige beelden en de schitterende vioolmuziek. De film roept een reeks pertinente vragen op zoals: wat is belangrijker, de eeuwenoude boom of de perfecte viool? Voorts raakt hij een aantal problemen aan waarmee we nog altijd in het huidige Europa te maken hebben, zoals illegale houtkap en houtsmokkel.

Een film voor zowel muziek- als natuurliefhebbers.

Regisseur: Hans Lukas Hansen, Noorwegen.
2021, Engels en Italiaans gesproken, Nederlandstalige ondertitels.

Organisatie: Hortus ter Saksen vzw, i.s.m. Ter Vesten Beveren en de Koninklijke Piet Stautkring uit Beveren

- *Duur: 1 uur 23 minuten*
- *Waar: Ter Vesten, Gravenplein, 9120 Beveren*
- *Inleiding door Hortus ter Saksen om 19.40 uur*
- *Deelname: € 4 - 5 € p.p.*
- *Tickets via <https://www.tervesten.be/nl/programma/quest-tonewood>*

Klimaatrobuuste bossen, boswandeling

Zondag 27 oktober, 14 – 16.30 u

Het Bosmanshoeckbos, zijn de bossen tussen Haasdonk en Sint-Niklaas waar het Tassijnskruis staat. Deze bossen werden na WOII aangeplant met grove dennen als kaphout voor de mijnbouw. Maar de mijnen sloten en de bossen geraakten verwaarloosd.

De combinatie van bossen met slechts één boomsoort en droogteperiodes maakt dat een plaag zoals de 'letterzetter' kansen kreeg. Via doelgericht beheer verhoogt de Provincie, eigenaar van het bos, de ecologische waarde. Bosgroep Oost-Vlaanderen heeft dit aangepakt via het plattelands-project 'Klimaatrobuuste en veerkrachtige bossen voor het Waasland'.

We vroegen aan de eigenaar van het bos, Provincie Oost-Vlaanderen, en de Bosgroep Oost-Vlaanderen ons een rondleiding te geven doorheen het bos met uitleg over het bosbeheer. Welke bosregels zijn er? Wie en hoe beheert men het bos? Bij wie kan je terecht met bosvragen? We worden door de bossen gegidst door boskenners Jurre en Iñaki en krijgen een bosverhaal over provinciale, gemeentelijke en privébossen.

Kom veel te weten over bossen en meer specifiek over het Bosmanshoeckbos. De eerstvolgende keer dat je door dit bos fietst of wandelt, zal je met een vernieuwde blik alles observeren.

Na de rondleiding planten we samen een reeks bomen.

Organisatie: Hortus ter Saksen vzw i.s.m. Bosgroep Oost-Vlaanderen

- *Begeleiding: Jurre Baguet (Bosgroep Oost-Vlaanderen verantwoordelijke project Klimaatrobuuste bossen voor het Waasland) en Iñaki Colpaert (Deskundige Klimaat van de Provincie Oost-Vlaanderen)*
- *Waar: Samenkomst: Provinciaal domein De Ster parking Brokkelingenstraat 12, 9100 Sint-Niklaas nabij eerste rondpunt dat je tegenkomt bij oprijden van parking.*
- *Deelname: € 8 p.p. incl. drankje*
- *Inschrijven is noodzakelijk. Geef naam deelnemer(s) door via info@hortus-ter-saksen.be*
- *Inschrijving is pas definitief na overschrijven van € 8 p.p. op BE86 1030 5638 4350 van Hortus ter Saksen vzw met vermelding van: 'Boswandeling' en naam deelnemer(s)*

Microtopia, het CO₂ncert van de natuur

Zaterdag 2 november, 20 – 22.30 u

Harmonieorkest Beveren is een muzikale vereniging in volle bloei. In 2023 vierden ze hun 150ste verjaardag met drie topconcerten waarvan Pop in Concert ongetwijfeld het hoogtepunt was.

Het volgende project van Harmonieorkest Beveren, Microtopia, wordt een muzikale totaalbeleving opgehangen aan de natuur. Hiertoe zal bioloog en filosoof Geerdt Magiels verhalen vertellen over planten en bijzondere natuurfenomenen.

Geerdt Magiels is bekend als wetenschapsjournalist, auteur en co-auteur van boeken over biologische topics, duurzaam ondernemen, psyche en kinderarmoede ... Bij VRT-radio vraagt men geregeld zijn bijdrage. Deze avond stelt hij Jan Ingenhousz voor, de man die ontdekte hoe licht en planten ons zuurstof geven. En met die lucht blaast Harmonieorkest Beveren al zijn verhalen muzikaal leven in.

Het harmonieorkest koos voor de expertise van Hortus ter Saksen om beelden te projecten op het podium, en om de zaal in het Cultuurcentrum Ter Vesten aan te kleden. Zo wordt Microtopia een b(l)oeiende beleving van de schoonheid van muziek én natuur. Het krioelt van de redenen om erbij te zijn op 2 november 2024... Kriebelt het al?

Organisatie: Harmonieorkest Beveren i.s.m. Hortus ter Saksen vzw

- *Waar: Cultuurcentrum Ter Vesten, Gravenplein Beveren*
- *Deelname: € 10 (-12 jarigen) - € 18 p.p.*
- *Tickets via www.harmonieorkestbeveren.be vanaf half september*

Tuinenreis Parijs, VOLZET

Zaterdag 9 november t.e.m. maandag 11 november 2024

Dit najaar brengen we een bezoek aan Parijs en maken we kennis met bekende en minder bekende groene pareltjes. Parijs heeft in het najaar veel moois te bieden. De talrijke tuinen en parken staan garant voor schitterende herfstkleuren.

Tijdens de beginjaren van onze organisatie Hortus ter Saksen stond deze bestemming al op het programma. Het was een zeer aangename kennismaking met een deel van Parijs dat we tot dan toe niet kenden. Het leek ons een goed idee om deze reis mits wat aanpassingen, na meer dan 25 jaar nog eens over te doen.

Organisatie: Hortus ter Saksen vzw i.s.m. De Meibloem

- *Wanneer: van donderdag 9 t.e.m. zondag 12 mei 2024*
- *Reisbegeleiding en organisator: Rudi De Praetere*

Inschrijven is niet meer mogelijk, de reis is volzet.

Bomen met een verhaal

Dinsdag 19 november 2024, 20 – 22 u

Tijdens deze lezing worden we meegesleept door bomenverhalen. Onze spreekster heeft veel ervaring met het vermeerderen van hele oude bomen en het planten van hun jonge nakomelingen op een locatie waar ze alle potentieel hebben om hun verhaal verder te zetten.

Kathleen Vandeputte is van opleiding doctor in de wijsbegeerte maar heeft gaandeweg haar grote passie voor het behoud en goed beheer van bomen uitgewerkt met een voorliefde voor veterane bomen.

'1000-jarige eik'

Ze vertelt gepassioneerd a.d.h.v. mooie foto's over het verleden van specifieke bomen, hoe deze unieke bomen het landschap vormen en ons en de omgeving beïnvloeden. Hoe gaat ze te werk om de bomen te selecteren en van te vermeerderen? Hoe vind je nieuwe plaatsen om te planten? Hoe vinden mensen met een zorgvraag hierbij een plekje?

Ze legt uit welke meerwaarde het behoud van bomen en hun genetisch materiaal heeft. Wat bedreigt vele bomen en hoe kunnen we ze beschermen? Een verhaal van mensen én bomen die samenwerken, (opnieuw) connecteren en zorgen voor elkaar.

Kathleen brengt nakomelingen mee van de '1000-jarige eik van Lummen', uit de 'eeuwenoude lindendreef van Tongerlo' en van een 'bijzondere zomertinde'. Je kan eveneens snuisteren in boeken en je kan zelfs deze bijzondere jonge boompjes bestellen, ga alvast op zoek naar een plaats om ze te planten.

Organisatie: Hortus ter Saksen vzw

- *Spreker: Kathleen Vandeputte, zaakvoerder TreedID, voorzitter en zorgbegeleider vzw De Boomploeg, bestuurslid vzw Bomen Beter Beheren*
- *Waar: Oranjerie Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren*
- *Deelname: € 8 p.p. incl. drankje*
- *Inschrijven noodzakelijk. Geef naam deelnemer(s) door via info@hortus-ter-saksen.be*
- *Inschrijving is pas definitief na overschrijven van € 8 p.p. op BE86 1030 5638 4350 van Hortus ter Saksen vzw met vermelding van: 'Bomen met een verhaal' en naam deelnemer(s)*

Voorstelling Tuinenreis 2025: Noord-Wales

Woensdag 28 november 2024, 20 – 22 u

We bezoeken tuinen in Noord-Wales eind mei begin juni. De reis zal vijf of zes dagen duren, gecentreerd rond het verlengd weekend van O.H.Hemelvaart op 29 mei 2025.

Powis Castle

Noord-Wales is bij ons een weinig gekend gebied, maar heeft wel enkele wereldberoemde tuinen. Namen als Bodnant en Powis klinken als klokken. Recent is daar in het nabijgelegen Greater Manchester een juweeltje van het Royal Horticultural Society bijgekomen: Bridgewater. Elk jaar wordt die tuin mooier en volgroeider.

Rond deze drie tuinen bouwen we een reis, met uiteraard nog een aantal andere tuinen en enkele culturele en natuurlijke randactiviteiten.

Dirk De Roose, stelt deze avond het hele programma van de reis voor dat hij ondertussen minutieus aan het voorbereiden is. Tegen dan illustreert hij dat met flink wat foto's om je te doen likkebaarden.

Organisatie: Hortus ter Saksen vzw

- *Spreker: Dirk De Roose, organisator en reisbegeleider*
- *Waar: Oranjerie, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren*
- *Deelname aan deze avond is gratis*
- *Inschrijven noodzakelijk. Geef naam deelnemer(s) door via info@hortus-ter-saksen.be*
- *Inschrijving voor de reis kan op de avond zelf volgens het principe van 'first come, first served'*

Zintuigenactiviteit 'voelen, smaken': Verwarmende kruiden

Zaterdag 7 december 2024, 14 - 16 u

Deze keer zet Hortus ter Saksen zijn spotlights op de zintuigen 'voelen en smaken' want tijdens de winterse maanden verlangen we naar dat koesterende gevoel van 'Warmte'. Het is een belangrijke tijd om ons goed warm te houden vanbinnen, hieraan koppelen we een aantal welbekende winterse smaken.

Wist je dat er hiervoor heel wat geneeskrachtige kruiden en specerijen bestaan? Denk maar aan kaneel, gember, steranijs, nootmuskaat, jeneverbes,... Het zijn kruiden die je terug vindt in winterse gerechten; zoals een 'warme appel bowl met vlierbes'...

Met de kennis van deze aromatische verwarmende kruiden kunnen we bereidingen maken die je zowel inwendig als uitwendig kan toepassen. vb: thee, compres, olie, verwarmende stempels, ...
Op deze manier kan je ontspannen om de winterse dagen te trotseren.

Herboriste Caroline Tant geeft ook recepten en tips mee waarmee je thuis zelf mee aan de slag kan. Misschien vind je hierin inspiratie voor een zelfgemaakt kerstcadeautje....

Organisatie: Hortus ter Saksen vzw

- *Begeleider: Caroline Tant, herboriste*
- *Waar: Oranjerie Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren*
- *Deelname: € 12 p.p. incl. drankje, diverse theeën, bereidingen, recepten*
- *Inschrijven is noodzakelijk. Geef naam deelnemer(s) door via info@hortus-ter-saksen.be*
- *Inschrijving pas definitief na overschrijven van € 12 p.p. op BE86 1030 5638 4350 van Hortus ter Saksen vzw met vermelding van: 'Zintuigen: kruiden' en naam deelnemer(s)*

Een jaar op stap door het wilde België met Pim Niesten

Woensdag 15 januari 2025, 20 – 22 u Ter Vesten

We krijgen een kijkje in het werk en leven van internationaal bekroond natuurdocumentairemaker en bioloog Pim Niesten, onder andere bekend van zijn natuurfilm "Onze Natuur" en de rubriek "Onze Tuin" in Iedereen Beroemd.

© Mees Swinkels

Ondertussen is Pim al bijna 20 jaar werkzaam als freelance cameraman/regisseur en werkt hij mee aan natuurdocumentaires voor internationale producties o.a. voor BBC, National Geographic, Animal Planet en NDR Naturfilm.

Recent werkte Pim als Director of Photography aan een grote natuurreeks voor Canvas in eigen land, getiteld 'Onze Natuur'. Deze 7-delige reeks toonde de natuurpracht en dierenverhalen van België als nooit tevoren.

In het najaar van 2022 kwam de film 'Onze Natuur' in de Belgische cinemazalen, met meer dan 350.000 bezoekers, een ongeëvenaard succes. Zijn avonturen pende hij neer in een boek: 'Een jaar op stap door het wilde België'.

Tijdens deze lezing vertelt Pim over zijn werk als natuurfilmer, aangevuld met filmfragmenten uit zijn uitgebreide beeldarchief. Aansluitend op de lezing is er de mogelijkheid om zijn boek te kopen en persoonlijk te laten signeren.

Ondertussen werkt Pim aan een vervolg. Er komt zowel een nieuwe bioscoopfilm als een documentaire reeks. Misschien komen we al iets te weten hierover?

Organisatie: Hortus ter Saksen vzw i.s.m. Ter Vesten Beveren

- Spreker: Pim Niesten, www.pimniesten.com
- Waar: Ter Vesten, Gravenplein, 9120 Beveren
- Inleiding door Hortus ter Saksen om 19.40 uur
- Deelname: € 10 - € 9 - € 7 - € 2 p.p
- Tickets via <https://www.tervesten.be/nl/programma/pim-niesten>

Vermeerdering houtachtigen: 'Enten, hoe en waarom?'

Dinsdag 4 februari 2025, 20 – 22 u

Planten vermeerderen via enten vraagt kennis en kunde. Maar na deze avondvoordracht en de aansluitende workshop op zaterdagnamiddag (08/02) ben je al heel wat wijzer.

Tijdens deze voordracht krijg je de visie van een boomkweker. Hij start met een overzicht van de geschiedenis en evoluties van deze techniek en bekijkt eveneens de biologische kant.

Naast winterenten, is er ook zomerenten, handveredelen, met potstammen werken ... het kan allemaal. Wat de verschillen zijn, bij welke planten en wanneer je precies welke techniek toepast, er valt heel veel over te vertellen. En dan hebben we het nog niet gehad over de keuze van de onderstammen en het grote assortiment.

Onze spreker en begeleider, Carlos Verhelst, is een boomkweker die zich decennialang specialiseerde in de opkweek en vermeerdering van heesters en bomen, met name in moeilijke en zeldzame soorten.

Tijdens deze avond worden concrete afspraken gemaakt i.v.m. de behoeften voor de workshop op zaterdag. Je kan deze avondvoordracht eveneens volgen zonder de workshop mee te doen.

Organisatie: Hortus ter Saksen vzw

- *Spreker: Carlos Verhelst, runde decennialang een gespecialiseerd vermeerderingsbedrijf. Carlos is momenteel teeltverantwoordelijke in het Rivierenhof, Antwerpen.*
- *Waar: Oranjerie Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren*
- *Deelname: € 8 p.p. incl. drankje*
- *Inschrijven noodzakelijk. Geef naam deelnemer(s) door via info@hortus-ter-saksen.be*
- *Inschrijving is pas definitief na overschrijven van € 8 p.p. op BE86 1030 5638 4350 van Hortus ter Saksen vzw met vermelding van: 'Enten, voordracht' en naam deelnemer(s)'*

Vermeerdering houtachtigen: 'Praktijk enten'

Zaterdag 8 februari 2025, 14 –16 u

Deze workshop is het vervolg op de avondvoordracht i.v.m. enten. Nu is het tijd om zelf aan de slag te gaan.

Je leert de onderstam en de ent aansnijden en op elkaar fixeren zodat de vergroeiing maximale kansen heeft.

Na een 6-tal weken bekom je zo een geslaagde ent. Uiteraard mits een goede verzorging en al naargelang de weersomstandigheden. Je krijgt uiteraard alle do's en don'ts hiertoe.

Onze begeleider, Carlos Verhelst, is een boomkweker die zich decennialang specialiseerde in vermeerdering van moeilijke en zeldzame soorten heesters en bomen. Het is zijn passie om zijn kennis te delen, want slechts weinigen kennen het vak nog zo goed.

Carlos brengt geschikte onderstammen mee, je verbruikte plantenmateriaal wordt ter plaatse afgerekend. Breng hiertoe best cash (klein) geld mee. Tenzij je al over voorkennis beschikt, raden we je aan eerst de avondvoordracht van 4 feb. te volgen.

Organisatie: Hortus ter Saksen vzw i.s.m. Tuinbouwschool Sint-Niklaas, Biotechnische en Sport

- *Begeleider: Carlos Verhelst, runde decennialang een gespecialiseerd vermeerderingsbedrijf. Carlos is momenteel teeltverantwoordelijke in het Rivierenhof, Antwerpen.*
- *Waar: serres van de school. Ingang rechtstreeks naar serres: Gentse baan 102, Sint- Niklaas, oprijden aan Total Energies*
- *Deelname: € 10 p.p. incl. drankje, bindmateriaal en entwas*
- *De gebruikte onderstammen worden ter plaatse afgerekend*
- *Meebrengen: scherp entmes of Stanley mes met vervangbaar lemmet, cash geld voor onderstammen en plantenmateriaal*
- *Inschrijven is noodzakelijk. Geef naam deelnemer(s) door via info@hortus-ter-saksen.be*
- *Inschrijving is pas definitief na overschrijven van € 10 p.p. op BE86 1030 5638 4350 van Hortus ter Saksen vzw met vermelding van: 'Enten, workshop en naam deelnemer(s)'*

Botanische blauwdruk

Donderdag 20 februari 2025, 20 u - 22 u

We maken tijdens deze workshop een cyanotype met bloemen.

Een Cyano-wat? Cyanotype is een in 1842 ontdekte fototechniek, in het Nederlands 'blauwdruk' genoemd. Met deze techniek maken we in een paar eenvoudige stappen een cyaanblauwe print, we gebruiken zonlicht of UV-licht, en dus geen donkere kamer. We starten met bloemen, blaadjes ... die we in de natuur vinden.

Wil je graag blauwdrukken zien?

Van vrijdag 24/01/2025 tot maandag 24/02/2025 stelt Lore Van Houte tentoon, in de hal van Ter Vesten, Beveren met de expo 'Flowers & Me'.
www.tervesten.be/nl/programma/lore-van-houte

Wil je graag zelf blauwdrukken maken?

Kom dan naar deze workshop van Nele Sels. De geboorte van haar eigen bloementuin 'Tilly in Blue' in 2020 was voor Nele het begin van een kleurrijk en creatief avontuur. 'Tilly in Blue' staat voor BLOEMEN VAN Z TOT A, van Zaad tot Afgewerkt product. En dat afgewerkt product maken wij tijdens de workshop als een botanische blauwdruk.

Breng gerust zelf een mooie bloem- of blad(skelet) mee waar je graag een afdruk van wil. We maken afdrukken op postkaartformaat.

Organisatie: Hortus ter Saksen vzw i.s.m. Ter Vesten Beveren

- *Begeleiding: Nele Sels, www.tillyinblue.be*
- *Waar: Oranjerie Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren*
- *Deelname: € 32 p.p. incl. drankje en alle materiaal*
- *Inschrijven noodzakelijk. Geef naam deelnemer(s) door via info@hortus-ter-saksen.be*
- *Inschrijving is pas definitief na overschrijven van € 32 p.p. op BE86 1030 5638 4350 van Hortus ter Saksen vzw met vermelding van: 'Blauwdruk' en naam deelnemer(s)*

NATUURTOCHTEN

Organisatie: Hortus ter Saksen vzw. Bijdrage voor elke dagtocht: 3 euro p.p.

Zondag 1 september 2024

Luswandeling Kesselse heide 19,2 km deels via knooppunten

Tussen de Grote Nete en het Netekanaal is het één en al pure heidenatuur! Het is heerlijk wandelen en natuur opsnuiven in de reservaten Zomerklokje en Steenbeemden, langs de Blauwe Hoekloop en het fort van Kessel om helemaal weg te dromen in de vredige rust van het provinciaal domein Kesselse Heide.

- *Afspraak: 9.30 u parking Kesselse Heide Lindekensbaan 88, 2560 Nijlen*
- *Inschrijven bij freddy.moorthamer@skynet.be of 0475 92 34 84*

Zondag 6 oktober 2024

Luswandeling: Jezus-Eik – Tervuren – Duisburg, 22 km langs knooppunten (deels GR 511/579)

Ook ten zuid-oosten van Brussel bevindt zich een wandelparadijs. We starten in het Capucijnenbos dat verbonden is met het Zoniënwoud om vervolgens terecht te komen in het park van Tervuren. Dit is een gevarieerd heuvelend landschap met loof- en naaldbossen doorsneden met een labyrint van open graslanden. *Inschrijven bij freddy.moorthamer@skynet.be of 0475 92 34 84*

- *Afspraak: 9.30 u achter de kerk van Jezus Eik, Witherendreef 1, 3090 Overijse (cc De Bosuil)*
- *Inschrijven bij werner.stuer@scarlet.be of 0494 75 84 87*

November 2024 – juni 2025

Uniek wandelprogramma: 8 natuurtochten 'Dwars door Vlaanderen op de 51e breedtegraad'

Uit de aardrijkskundelessen weten we dat de breedteligging van een plaats veel zegt over het klimaatype dat daar heerst en enkele breedtelijnen hebben een eigen naam gekregen die, wat dat betreft, voor zichzelf spreken. Zoals de poolcirkels, de evenaar en de kreefts- en steenbokskring.

Maar de 51e breedtegraad zal vanaf het najaar '24 een héél eigen cachet krijgen en misschien zelfs als 'Hortus-ter-Saksen-kring' in de geschiedenisboeken belanden of in de annalen van onze vereniging!

De 51e is dan ook een 'speciale', het is de enige breedtegraad die de vijf Vlaamse provincies aandoet! De 50e snijdt in de buurt van de Franse grens door de Viroin, Brûly-de-Pesche, Haybes-Fumay (waar we in 2010 op wandelweekend waren) en verlaat voorbij Bastogne ons land. Voor de 52e moeten we vele kilometers noordwaarts bij onze noorderburen zijn.

Onze 51e komt nabij het West-Vlaamse Houtem de grens over, bezoekt daarna een 34-tal gemeenten om na een goeie 224 km tussen Leut en Stokkem in Limburg de veerboot te nemen over de Maas!

Dit zijn 224 km variërende landschappen, doorsneden door schilderachtige beekjes, machtige rivieren, kleine ongekende plekjes, dikwijls beladen met bijzondere historische en culturele verhalen. Als sterren aan een kroon of parels aan een snoer, rijgen de opeenvolgende locaties, natuurgebieden, unieke stukjes erfgoed zich aaneen tot een onvergetelijk uniek hortus-wandel-verhaal!

We wandelen en vertellen het “51e-breedtegraad-traject” aaneen in 8 etappes en luswandelingen, gespreid over de 5 provincies.

Op de overzichtskaart vind je de 51e breedtegraad met 8 locaties die precies op die lijn liggen. Op één plaats vinden we zelfs heuse 'wegwijzers' die de 51e markeren. Waar?... kom dat samen met ons ontdekken, van zondag 10 november '24 tot 1 juni '25.

De eerste etappe op 10 november is alvast een stevige opener: een natuurgebied met een koppel zeearenden, uniek voor ons land. De nabijheid van de IJzertoren en de zware poldermodder, een respect- en gedachtenisvolle beleving op de dag voor wapenstilstand.

We zien je graag mee op stap in dit bijzondere verhaal!

Werner en Freddy

Zondag 10 november 2024**Luswandeling de Blankaart – Woumen – Nieuwkapelle 23 km via knooppunten.**

In Woumen (51e breedtegraad) ligt het provinciale bezoekerscentrum 'de Blankaart', gevestigd in het fraaie neorenaissance Blankaartkasteel. Oude turfwinningssputten vormen nu bijzonder natuurrijke vijvers waar we misschien een glimp kunnen opvangen van het zeearendenkoppel Paul & Betty! Langs het waterspaarbekken bereiken we de IJzer en Fort de Knocke, richting Diksmuide speurend naar de IJzertoren.

- *Afspraak: 9.30 u Prov. Bezoekerscentrum De Blankaart, parking Natuurpunt Iepersteenweg 98, 8600 Diksmuide Woumen.*
- *Inschrijven bij freddy.moorthamer@skynet.be of 0475 92 34 84*

Zondag 1 december 2024**Luswandeling Wontergem - Aarsele (Tielt poelberg) 21,5 km langs knooppunten (deels GR 128/129)**

Tielt en Aarsele bevinden zich eveneens op de 51e breedtegraad. De streek van de vlasroters vormt het decor voor onze tweede 51°-route, met onderweg de Poelberg met nog een maalvaardige staakmolen. Voor prachtige vergezichten over de Leievallei kunnen we terecht in de herbestemde St Annakapel.

- *Afspraak: 9.30 u aan de kerk van Wontergem, Stroomkesstraat 5, 9800 Deinze*
- *Inschrijven bij werner.stuer@scarlet.be of 0494 75 84 87*

December 2023: Vlonderpad in moerrasige Birrebeekvallei

Zondag 5 januari 2025

**Luswandelingen Berlare – Schoonaarde, samen
22,3km, via knooppunten: Berlare - Overmere Donk
10,9 km; Berlare-Schoonaarde 11,4 km
Mogelijkheid om deel te nemen aan één lus!**

We wandelen het nieuwe jaar in door het nationaal park Scheldevallei. De 1ste lus langs de oude Scheldemeander Berlare Broek, is nu een beschermd natuurgebied met populierenbossen, moerassen, meer dan 50 vijvers en prachtige fauna en flora. Na de middag trekken we richting Schelde, met onderweg het kleinste museum van Vlaanderen: Het Riekend Rustpunt. Hier passeren we de 51e Breedtegraad.

- *Afspraak: 9.30 u lus 10,9km; 13.30 u lus 11,4km. Dagtraject 22,3km
Telkens aan de kerk van Berlare, Dorp 33, 9290 Berlare*
- *Inschrijven bij werner.stuer@scarlet.be of 0494 75 84 87*

Zondag 2 februari 2025

**Luswandeling Buggenhoutbos – Opstal
22,7 km via knooppunten.**

Ten zuiden van de grillige Scheldemeanders snijdt de 51e breedtegraad door het Buggenhoutbos, een waardevol relict van het vroegere Kolenwoud en nu beschermd Natura 2000-gebied. Het bos is vermaard om z'n unieke bestand van wintereiken. In de vijvers huizen o.a. kamsalamander en vuursalamander. Na de lunchpauze in Opstal wandelen we langs landelijke wegen en de Brabantse Beek terug naar Buggenhout.

- *Afspraak: 9.30 u parking Lidl Kasteelstraat 74, 9255 Buggenhout*
- *Inschrijven bij freddy.moorthamer@skynet.be of 0475 92 34 84*

Mei 2024: Ploeteren in de bever-vallei van Ri d'Héz

ACTIVITEITEN VAN N.E.C. - HOF TER SAKSEN EN ANDEREN

Montmartre

Zondag 1 september 2024, 13 – 18 u

Montmartre, een wijk in Parijs, waar Place du Tertre al jarenlang ingenomen wordt door artiesten. Aquarellen, schilderijen, etsen, alle soorten kunst kan je er vinden, met op de achtergrond de bekende witte basiliek.

Laat ons dit gegeven nu eens projecteren naar Beveren.

Foto Ferry De Belie

Tja, dan krijgen we Montmartre in de schaduw van Hof ter Saksen. Eigenlijk mooier dan in Parijs, want we bevinden ons in het prachtige groene arboretum.

Tijdens de zomermaanden wordt elke eerste zondag deze locatie omgetoverd tot een drukte en gezelligheid van jewelste. Kunstenaars allerlei zetten overijverig hun standje op, trots hun werk exposierend. De prachtige locatie geeft hen energie en “goesting” om er te “werken” onder de, hopelijk, stralende zon. Een vleugje muziek levert extra gezelligheid voor de kunstenaars en bezoekers.

Zo wordt dit echt “de place to be”, bij uitstek. Niet te missen!

Organisatie: Kunst Montmartre i.s.m. Gemeente Beveren

- *Info: www.kunstmontmartre.be*
- *Waar: Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren*
- *Gratis*

Een kopje ZEN, thema “Maanfestival / Midherfstfeest”

Woensdag 18 september 2024, 19 - 22 u

Het Midherfst- of Maanfestival is in heel Azië even belangrijk als Chinees Nieuwjaar. Het is vakantie, men gaat op familiebezoek en als geschenk worden mooi verpakte ‘mooncakes’ uitgedeeld.

Na de wandeling langs Chinese bomen in Hof ter Saksen, zetten we zelf thee - verschillende Chinese theesoorten - in Zian, proeven we zo'n typisch maangebak en genieten we in alle rust van wat het park te bieden heeft op een magische nazomeravond.

Organisatie: Toerisme Beveren i.s.m. NEC Hof ter Saksen

- *Theedame: Christl Van den Broucke*
- *Info: toerisme@beveren.be of T 03 750 15 80*
- *Waar: Theepaviljoen, Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren*
- *Deelname: € 10 p.p.*
- *Inschrijven via www.beveren.be, max. 16 personen.*

Sapmobiël

Zaterdag 21 september 2024, 8 - 17 u

Vandaag is de sapmobiël van Frederic Lerouge op post. Wie meer dan 75 kg eigen fruit heeft, kan langskomen om het te laten persen tot een natuurtroebel sap in een box.

Reserveren fruit persen noodzakelijk:
contacteer vooraf info@appelperslerouge.be
voor de prijs en voor het uur dat u mag komen met uw fruit.

Organisatie: NEC Hof ter Saksen i.s.m. Frederic Lerouge

- *Info: info@appelperslerouge.be*
- *Waar: Parking Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren*
- *Reservatie: contacteer vooraf info@appelperslerouge.be voor de prijs en voor het uur dat jij mag komen met je fruit
reservatie van 14 aug. 2024 tot 18 sep. 2024*

Expo Sint-Janskunstvrienden

Zaterdag 21 en zondag 22 september 2024, 13.30 - 17.30 u

Zaterdag 28 en zondag 29 september 2024, 13.30 - 17.30 u

Een tiental amateurkunstenaars uit de regio Beveren stellen tentoon in de hoeve van Hof ter Saksen.

Schilderijen, tekeningen en beeldhouwwerken.

Organisatie: Sint-Janskunstvrienden

- *Info: Peter Janssens,
peterjanssens6@telenet.be*
- *Waar: Hoeve Hof ter Saksen, Hof ter
Saksendreef 2, 9120 Beveren*
- *Gratis*

Natuurexpo 'Zaden op reis'

Woensdag 25 september - zondag 27 oktober 2024, 9 - 18 u

In deze expo bekijk je een plant van dichtbij, en dit uitsluitend via de vrucht, de drager van de zaden. Geen loutere opsomming voor de bezoeker, maar interactief, je kiest een vrucht en gaat op zoek om welk van de **13 vruchttypes** het gaat. Gaat het om een bes, een noot, doosvrucht, een schijnvrucht, of nog wat anders?

Hiernaast focust deze expo op de manier waarop zaden op stap gaan!

Windverspreiders vormen vooral veel en kleine zaden. Dit omdat de zaden dikwijls terecht komen op plaatsen waar de omstandigheden voor kieming niet goed zijn. Bovendien kennen windverspreiders veel aanpassingen: zaad met vleugels, stofzaad zoals dat van orchideeën, die het kleinste zaad van de wereld maken en zaad met pluïsjes in de vorm van een valscherf of pluim.

Waterspreiders vormen zaden die kunnen drijven. Ofwel hebben ze een enorm oppervlak, zoals die van de zeekokosnoot, het grootste zaad ter wereld. Ofwel hebben waterspreiders een waterafstotende laag aan de buitenkant of luchtbellen tussen de weefsels, denk aan de gele lis, een vertrouwde plant aan de waterkant.

Veel planten rekenen op **dieren** om hun groeiplaats uit te breiden. Vette zaden worden verstopt als wintervoorraad en soms vergeten. De gaai is een van onze beste bosbouwers op deze manier. Sappige vruchten worden gegeten, de zaden raken verspreid met hun uitwerpselen. Lijsterbes, meidoorn en vlier raken op deze manier op vele plaatsen in het landschap.

Lifters zijn zaden voorzien van weerhaken of lijm. Elk van ons heeft wellicht op die manier zaden mee naar huis gebracht, zoals de grote klit of kleefkruid.

Last but not least zijn er de **planten die het gewoon zelf doen**. Het wegschieten van zaden door openspringende vruchten is geschikt om zaden op korte afstand te verspreiden. Wie in augustus op de heide wandelde, hoorde zeker het knetteren van de brem. Een doosvrucht van een klaproos is een echt zoutvaatje die z'n zaadjes in het rond strooit. Reigersbek is de strafste, die boort zich met kurketrekker-allure zelf de grond in!

De expo is een leuke start om op ontdekking te gaan in de tuin Hof ter Saksen. Oktober is de maand bij uitstek om vruchten in talrijke kleuren en vormen te ontdekken!

Organisatie: NEC Hof ter Saksen

- *Info: natuurontwikkeling@beveren.be of T 03 750 18 72*
- *Waar: Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren*
- *Gratis*

Sint-Maartentocht

Vrijdag 8 november 2024, vertrek tussen 18 en 22 u

Gezinsvriendelijke en sfeervolle wandeltocht in de voetsporen van Sint-Maarten tussen vuur- en lichtinstallaties, livemuziek en vertellingen. Op het centrale plein voor het kasteel is er plaats voor een hapje en een drankje. Bovendien is “De Orangerie” en het terras open.

Organisatie: Gemeente Beveren

- *Info: www.beveren.be*
- *Waar: Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren*
- *Gratis*

Inspiratiesessie

'6 principes van een klimaatgesprek'

Maandag 2 december 2024, 19.30 - 22 u

Laat je meenemen in enkele kernprincipes van de klimaatpsychologie en klimaatgesprekken, zowel in theorie als in praktijk. Je oefent, voelt en ervaart zes principes voor een klimaatgesprek. Hierdoor krijg je een helikopterview en raak je geïnspireerder dan ooit tevoren.

Organisatie: Avansa i.s.m. cultuur-, milieu- en natuurontwikkeling-dienst gemeente Beveren

- *Waar: Ter Vesten, Gravenplein, 9120 Beveren*
- *Gratis*
- *Inschrijven via www.avansa.be*

BRIEF VAN SIMON

Brief van Hof ter Saksen

Beveren, oranjerie, juli 2024

Beste,

Eens zat ik op het terras van Hortus, toen een oudere heer permissie vroeg om bij me te komen zitten, daar hij gezien had dat ik alleen aan een tafeltje zat. We raakten in gesprek en toen ik enige belangstelling voor het park liet blijken vroeg hij of ik de serie van Fibonacci kende. Ik groef in mijn geheugen of ik misschien een Italiaanse TV-serie had gemist. Maar neen, zei hij, Fibonacci is overal in het park aanwezig. Neem je meetlat mee en dan trekken we in het park. Ondertussen keek ik eens na wie Fibonacci was. Leonardo Pisano (ca. 1170 – ca. 1250) Italiaans wiskundige die de Arabisch - Indische cijfers introduceerde in het Westen. En het zou geen wiskundige geweest zijn of hij stelde vast dat je een rij getallen kan maken te beginnen met 0 1 1 2 3 5 ... waarbij elk getal de som is van de twee voorgaande; als we elk getal delen door het voorgaande dan komen we spoedig bij de waarde 1,618 zowaar de verhouding der gulden snede of de meest harmonisch aanvoelde verhouding tussen twee lijnstukken. Tot zover het gegoochel met getallen, ware het niet dat mijn compagnon vertelde dat de getallenreeks van Fibonacci veelvuldig voorkomt in de natuur. Dus wij op pad met een meetlat. Spoedig vonden we een gemakkelijk voorbeeld in de kruidentuin: de roomse kervel en bij uitbreiding meerdere schermbloemigen.

Meet eens op de bladsteel de afstanden tussen de vertakkingen: na een aantal metingen kom je op gemiddelde waarden rond 2 3 5 8...; Deze reeks vinden we ook terug als we kijken naar de inplanting van de bladeren rond een stengel. Bij de meeste planten groeien de bladeren in een spiraal langs de stengel. Om bij een blad te komen dat juist boven een ander staat moeten we 3 rondjes draaien en passeren we 5 bladeren.

Bijvoorbeeld eik, kers, appel.

Bij andere planten 5 rondjes en passeren we 8 bladeren: roos, peer, populier. Allemaal getallen uit de Fibonacci-reeks.

Bij een pluimvormige bloeiwijze verhouden de lengten der zij-assen zich eveneens als deze getallen.

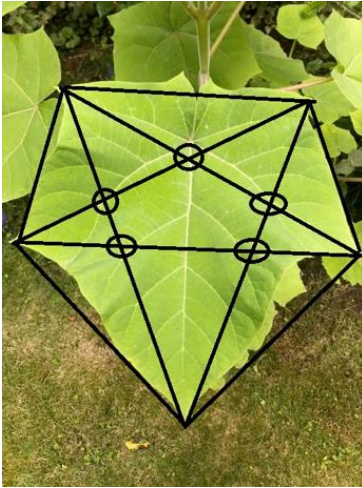
En zo komen we deze getallenreeks overal tegen in de natuur: in de rangschikking van zonnebloempitten in de bloem, de ordening van de schubben van dennenappels, de voortplanting van bijen, aantal kroonblaadjes van vele planten: iris 3, wilde roos, boterbloemen 5, ridderspoor 8, Jacobskruiskruid, gele ganzenbloem 13, aster 21, weegbree 34, enz.

Hoe is dit te verklaren? Het heeft iets te maken met de groeipunten van planten. Deze ontstaan op regelmatige afstanden van elkaar. Hoe dit gebeurt is momenteel niet bekend. In 1996 vonden de Franse natuurkundigen Douady en Couder wel dat er bij de vorming van de bladstand geen genetisch materiaal nodig is. Het is wel de meest optimale rangschikking van de bladeren rond de stengel. En daar gaan de planten voor, binnen een Darwinistische wereld. Dat er ook afwijkende oplossingen zijn om het zonlicht te capteren zoals kransstandige bladeren of tegenoverstaande doet niets af van het feit dat bij het merendeel der planten de bladeren in spiralen langs de stengel groeien. Bovendien kunnen storingen in de groei, vroegtijdig afsterven van cellen of beschadigingen afwijkingen doen ontstaan. Na al dit wikken en wegen moest de klap op de vuurpijl nog komen!

Keren we terug naar de gulden snede. Die komt hierop neer: verdeel een lijnstuk van bijvoorbeeld 1 meter in twee stukken zodanig dat de lengte van het lange deel gedeeld door de lengte van het korte deel hetzelfde is als de lengte van het volledige lijnstuk gedeeld door het lange deel. De oplossing is 61,8 cm en 38,2 cm en de verhouding tussen die twee is 1,618 of het guldengetal.

Dat vormt de basis van ons gevoel van schoonheid, esthetiek in alles wat ons omringt en wat door de mens ontworpen werd met eeuwigheidswaarde in beeldende kunst, architectuur en muziek. De gulden snede is ook terug te vinden in de symbolen van de vrijmetselarij o.m. in de vijfpuntige ster waarvan de diagonalen elkaar verdelen in de verhouding van de gulden snede.

Daarmee is het woord gevallen: de vrijmetselarij. En zo komen we bij de bouwheer van het huidige kasteel en oranjerie Jan Baptist Versmessen die in het begin van de 19 eeuw hier en daar symbolen en verwijzingen liet aanbrengen van de vrijmetselarij.

Zo het fronton in het dak van de oranjerie waarbij de schuine zijden zich verhouden tot de basis als de gulden snede. En er zouden nog twee gulden sneden te vinden zijn in de voorgevel.

Maar ook de plantencollectie laat zich niet onbetuigd om enige logesymbolen te tonen. Zo de Anna Paulowniaboorn waarvan de bladeren van jonge scheuten bijna een vijfhoek vormen.

En de hoofdnerf doet bovendien ook aan Fibonacci! De boom staat in de bosrand over het theepaviljoen. Het blad op de hierbij gevoegde foto is geen perfecte vijfhoek maar bij statistisch voldoende metingen kom je wel op de gulden snede uit. Ze is in de natuur een elegante oplossing voor problemen van lichtinval, ordening en groei. Daarbuiten scoort ze ook in de bouwkunst, decoratieve kunst, muzikale compositie en schilderkunst. Het is geen godsbewijs noch volledige onzin maar iets daartussen: de gulden middenweg ...

Lieve groeten,

Simon

PS Kom je op Hof ter Saksen een professor Zonnebloem-achtig persoon tegen, niet met een pendel maar met een meetlat, spreek hem aan; het is mijn leermeester van op het terras. Hij heeft vast nog enkele ontdekkingen mee te delen.

Oranjerie Hof ter Saksen begin 20ste eeuw

Oranjerie Hof ter Saksen begin 21ste eeuw

AANKONDIGING LENTE 2025

Op insectensafari in eigen tuin of park lezing door entomoloog Peter Berx - gekend van de Nerdland podcast - Woensdag 9 april 2025, 20 – 21.30 u Ter Vesten

Tijdens deze lezing kom je alles te weten over de tofste zespotige beestjes in eigen tuin of park (van het ‘stinkende kortschild’ tot de ‘wollige appelbloedluis’) en krijg je antwoord op nog veel meer prangende vragen.

Peter Berx is een creatieve entomoloog, een insectenkundige die al sinds zijn jeugd gefascineerd is door deze zespotigen. Zijn interesse ligt in de toegepaste entomologie: biologische bestrijding, bestuiving, forensische entomologie.

Alles binnen het raakveld tussen de wereld van insecten en die van mensen. Maar het liefst van al probeert hij mensen te overtuigen van de schoonheid en het belang van insecten.

Peter Berx is vast panellid van de Nerdland Maandoverzicht podcast en schreef samen met Lieven Scheire het boek: “Insecten, het geflippte leven van zespotigen en andere vreemde beesten”.

Aansluitend op de lezing is er de mogelijkheid het boek te kopen en persoonlijk te laten signeren.

Laat je meenemen door Peter Berx in de wondere wereld van de insecten! By the Way, kinderen en jeugd toegelaten.

Organisatie: Hortus ter Saksen vzw i.s.m. Ter Vesten Beveren

- *Spreker: Peter Berx*
- *Waar: Ter Vesten, Gravenplein, 9120 Beveren*
- *Inleiding door Hortus ter Saksen om 19.40 uur.*
- *Deelname: € 10- € 9- € 7- € 2 p.p*
- *Tickets via <https://www.tervesten.be/nl/programma/peter-berx>*